

	Beslutsdatum	Paragraf	Sida
Kommunfullmäktige			
Kommunstyrelsen	2012-03-12	51	133
Arbets- och personalutskottet	2012-02-27	46	104

marsks16

Dnr 12.52-20

Yttrande över "Redovisning av uppdrag - internationell jämförelse avseende militär flygverksamhet och vindkraft"

Ärendebeskrivning

Luleå kommun har fått ovanstående rapport för yttrande senast 2012-03-20 från Näringsdepartementet. Utgivare är Totalförsvarets Forskningsinstitut som på uppdrag av regeringen arbetat fram rapporten.

Rapporten är en genomgång och jämförelse mellan Sverige och försvarsmakterna i Norge, Finland, Danmark och Tyskland avseende vindkraftverks placering i anslutning till främst militära flygplatser. Rapporten redogör också för planläggning, remisser och beslutsprocesser för vindkraft i de fem jämförda länderna.

Försvarsmakten beslöt 2010-10-04 om stoppområden för höga byggnader runt ett antal militära flygplatser i Sverige. Stoppområdena innebär i praktiken en utökning av försvarets intressen gentemot tidigare praxis och en kraftig begränsning för möjligheterna att etablera vindkraft i anslutning till militära flygfält. Luleå-Kallax flygfält i Luleå är en sådan flygplats som berörs av utökningen. För Luleå innebar försvarets beslut att den planerade utbyggnaden av vindkraft på Svartön 18:17 inte kan genomföras.

Stoppområdena runt militära flygplatser motiveras av försvaret på flera sätt. Ett skäl som framstår som tämligen tungt i sammanhanget är att vindkraftutbyggnad kan försvåra möjligheterna att utbilda nya stridspiloter och att öva luftförsvaret.

	Beslutsdatum	Paragraf	Sida
Kommunfullmäktige			
Kommunstyrelsen	2012-03-12	51	134
Arbets- och personalutskottet	2012-02-27	46	105

marsks16b

Rapportens innehåll

I jämförelse med Norge och Finland har Sverige betydligt mer utbyggd vindkraft. Intressekonflikterna mellan vindkraft och försvaret är därför – än så länge – små i Norge och Finland.

Varken i Norge, Finland eller Danmark redovisas militära intressen i områden motsvarande de svenska stoppområdena, utan det är i prövning av enskilda ärenden eller genom planeringen som avvägningen mot försvarets intressen prövas.

I Tyskland finns runt de militära flygbaserna s k Areas of interest. Inom dessa områden finns områden utpekade som "Nichbebauungszonen" områden som inte får påverkas av eller bebyggas med vindkraft. Dessa zoner motsvarar alltså de stoppområden som pekats ut i Sverige. Områdena i Tyskland är betydligt mindre än i Sverige. Förklaringen till detta är huvudsakligen dessa skäl:

Tyskland är tätbefolkat där avvägningar om markens användning snabbt ställs på sin spets.

De svenska stoppområdena ska inte förväxlas med de sedan tidigare kända, och utpekade, ytorna för hinderfrihet runt respektive flygplats. Hinderfrihetsytor definieras utifrån en internationell standard (ICAO Annex 14). Hinderfrihetsytor är områden runt flygplatser där byggnader inte får vara högre än en angiven höjd. Högsta höjd på byggnader anges för olika sektorer, generellt sett högre ju längre från flygplatsen man befinner sig.

Det nya i försvarets förslag till stoppområden är att *all* form av vindkraft ska betraktas som oförenlig gentemot försvarets intressen inom dessa områden, oavsett höjd.¹ Stoppområdena är också betydligt större än de hinderfrihetsytor som kommunen tidigare grundat sin planering på.

---

¹ Vindkraftverk lägre än 20 m är bygglovbefriade. Dessa verk bedöms därför av kommunen inte heller kunna omfattas av försvarets stoppområden.

	Beslutsdatum	Paragraf	Sida
Kommunfullmäktige			
Kommunstyrelsen	2012-03-12	51	135
Arbets- och personalutskottet	2012-02-27	46	106

marsks16c

För Luleås del har ett område från Rosvik till Brändön, och mellan Farstugrunden och Boden pekats ut som olämpligt för vindkraft genom ett s k "Stoppområde". Mellan Luleå och Piteå finns en väderradar som också utpekats med stoppområde och analysområde.

Frågan är om detta område är rimligt stort? Jämförelserna med andra länder ger egentligen inte något svar på frågan. Man kan konstatera att både Tyskland och Danmark har vindkraftverk inom motsvarande zoner runt sina militära flygplatser. Men det är också så att både Danmark och Tyskland är medlemmar i NATO, och litar till kompletterande förmågor hos andra allierade för att klara sin försvarskapacitet. Sverige är däremot alliansfritt, och dessutom utbildar Sverige sina egna stridspiloter. I Danmark får den som ska bli stridspilot börja med att flyga propellerplan hemma, medan utbildningen på jetplan sker utomlands. I Tyskland sker hela utbildningen till stridspilot utom landets gränser. För att lära sig flyga jetplan behövs det, som rapporten konstaterar, större ytor att övningsflyga på än då man flyger ett propellerplan. Och därmed skulle man kunna hävda att det är rimligt att utbildningsmöjligheten för stridspiloter säkerställs inom landets gränser.

Stadsbyggnadskontorets förslag till yttrande

För Luleå kommuns del innebär försvarets stoppområden ett mycket omfattande anspråk på användningen av mark- vatten- och luftrum i kommunen.

I Sverige är det kommunerna som har ansvar för, och rätt att, besluta om användningen av mark och vatten i den egna kommunen. Det kommunala självstyret är en modell som har fördelen av en stark demokratisk förankring (beslut fattas nära dem de berör och är politiska). Staten kan göra anspråk på hänsynstaganden genom att utpeka riksintressen och att lämna synpunkter vid remisser. Länsstyrelsen har också möjlighet att överpröva kommunala beslut om planer, bygglov m m inom områden som är utpekade som riksintressen.

	Beslutsdatum	Paragraf	Sida
Kommunfullmäktige			
Kommunstyrelsen	2012-03-12	51	136
Arbets- och personalutskottet	2012-02-27	46	107

marsks16d

Försvarets utökade anspråk kan tolkas som ett försök att inskränka det kommunala självstyret. Om det i praktiken blir en kraftig inskränkning beror på hur "stoppområde" kommer att tolkas i framtiden. Är det ett absolut förbud eller ett område motsvarande Tysklands "Area of Interest" där vindkraftetableringar ska analyseras särskilt noggrant för rekommendationer om placering eller utformning?

Är det det senare som avses har kommunen inga principiella invändningar mot storlek och omfattning av de utpekade områdena. Då kommer processen inte att skilja sig särskilt mycket från den vi har idag, där samråd sker löpande med försvaret under både planering och bygglovgivning inom det område som är "Samrådsområde med försvaret".

Menar försvaret däremot att stoppområde är liktydigt med totalförbud mot vindkraft innebär det i stort sett att nästan halva kommunen är otänkbar för vindkraftetableringar. Det vore olyckligt både för kommunen och för möjligheterna att långsiktigt säkerställa möjligheterna för produktion av förnyelsebar el.

Kommunen har, vilket rapporten också redovisar, svårt att veta vilka avvägningar försvaret gör, eftersom bakgrunden till många beslut helt eller delvis grundar sig på information som är sekretessbelagd. Det är därför också svårt att bemöta och bedöma den information som försvaret gett när det kommer till kommunens ansvar för att väga riksintressen mot varandra.

Utredningen ger visserligen en kunskapsöversikt över planering och försvarsmaktens uppgifter och funktioner i olika länder, men den mest avgörande frågan att besvara låg inte inom ramen för uppdraget. Nämligen: Hur ska stoppområdena tillämpas i praktiken av försvaret? Luleå kommun anser att det är orimligt att det görs så stora anspråk på kommunens planering som försvaret redovisar.

	Beslutsdatum	Paragraf	Sida
Kommunfullmäktige			
Kommunstyrelsen	2012-03-12	51	137
Arbets- och personalutskottet	2012-02-27	46	107b

marsks16e

Arbets- och personalutskottets förslag

Kommunstyrelsens arbets- och personalutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

- i enlighet med stadsbyggnadskontorets förslag.

Yrkanden

Carola Lidén (C) yrkar bifall till stadsbyggnadskontorets förslag till yttrande med följande tillägg till näst sista stycket i stadsbyggnadskontorets yttrande.

”Kommunen som planmonopolmyndighet måste ha tillgång till allt material som påverkar planprocessen. Att ha tillgång till militärt sekretessmaterial kan hanteras inom kommunförvaltningen utan att risker för röjning ökar.”

Karl Petersen(S) yrkar bifall till arbets- och personalutskottets förslag.

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar i enlighet med arbets- och personalutskottets förslag.

Reservation

Carola Lidén (C) reserverar sig mot beslutet.

Beslutsexpediering

Näringsdepartementet, Stadsbyggnadskontoret